

ТОШКЕНТ ОҚИШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1986 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

© № 225 (6. II) © 1986 йил 30 сентябрь, сешанба

Баҳоси 3 тийин

Менинг беш йиллигим

УНУМЛИ МЕХНАТ ГАРОВИ

А. КОРШИКОВ,

«Агропромремонт» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли тажриба ремонт-механика заводи мотор цехининг слесарь-йигувчиси.

Деҳқончилик маҳсулотларининг арзон, сифатли бўлиши кўп ҳаётдан техникадан самарали фойдаланишга боғлиқ. Мустақим ремонт-техника базаси бор жойда машиналарнинг умри узун бўлади, деҳқонларга кўп вақт, самарали хизмат кўрсатади. Мана шунинг учун ҳам СССРни 1986 — 1990 йилларда ва 2000 йилгача бўлган даврда иқтисодий ва социал йўналишларининг Асосий йўналишларида қолхоз ва совхозларнинг машина-трактор паркида фойдаланишни ва уларга техника хизмати кўрсатишни анча яхшилаш, ремонт базасини шунингдек, Давлат агропромига қарашли ремонт заводлари ва бошқа махсус корхоналарини мустақимлаш масалалари муҳим вазифа қилиб қўйилди.

Заводимиз «Агропромремонт» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ижтимоий йиллик ремонт корхоналаридан биридир. У ўз олдига қўйилган вазифа жиҳатидан батамом қўшқоққа хизмат қилишга даъват этилган. Заводимизда 130 от кучли «А-01» маркали двигателлар ремонт қилинади ва улар учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади. Бундан ташқари коллектив гидропресслар, каноп ўриш комбайнлари тайёрлаш билан ҳам шуғулланади.

Ҳозир завод ҳар бир ишчи ҳисобига 14 минг сўмдан ортиқ маҳсулот тайёрламакда. Бу республиканинг иқтисодий ҳужжатларида белгилаб қўйилган вазифага жўшқоққа хизмат қилишга даъват этилган. Заводимизда 130 от кучли «А-01» маркали двигателлар ремонт қилинади ва улар учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқарилади. Бундан ташқари коллектив гидропресслар, каноп ўриш комбайнлари тайёрлаш билан ҳам шуғулланади.

А. Коршиков мақоласини «Агропромремонт» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли тажриба ремонт-механика заводи бош инженери Р. Ҳ. ОЛИМЖОНОВ шарҳлайди:

Ҳозир заводимизда ўнга ақин ишчи сулоласи меҳнат қилади. Шулардан бири Коршиковлар сулоласидир. Анатолий Коршиков ўз сулоласининг ўрта авлодида мансуб. Унинг марҳум отаси Пётр Семёнович ҳам кўп йиллар заводимизнинг бош механик бўлимида ҳалол меҳнат қилган.

Ҳақиқий ишчи тўғри гапни, дангал айтди, одил, самимий бўлади. Анатолий ҳам заводимизнинг аниқ шундай ёшларидандир. Мотор цехидаги Вазир Мухаммадиров бошлик пешқадим слесарь-йигувчилар бригадасининг меҳнат муваффақиятларида бу тиниб-тинчимас коммунист йигит ва унинг укаларининг муносиб ҳиссаси бор.

Ун иккинчи беш йилликда заводимизда ишлаб чиқариш юксалиб боради. Жумладан, асосий маҳсулотимиз ҳисобланадиган двигателлар ва улар учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқариш ортда. Бу ҳеч сўзсиз катта ташкилий-техник тадбирларнинг амалга ошириши тақозо этади.

Ҳозир заводимизнинг Янгйобозордаги филиали реконструкция қилинган. Бу иш амалга оширилган ремонт қилиш учун келтирилган моторларни қисмларга ажратиш ва ювиш участкаси филиалга кўчирилди. Натижада мотор цехида меҳнатини

маҳоратини оширишга алоҳида эътибор берилаётганлигини билдиради. Ун биринчи беш йиллик топириқларини бажариш бўйича заводимизда ташкил этилган мусобақада бизнинг бригаданинг ғолиб чиқди. Коллектив беш йиллик топириқини муддатидан аввал 15 декабрда адо этиб, планга қўшимча талайгина двигателлар тайёрлади. Завод ди-рекцияси ва қасаба союзи комитети меҳнатимизни юқори баҳолаб, бутун бригадани коллективини тарихий Самарқанд шаҳрига бепул путёвка билан тақдирлади. Биз бу савҳатдан яхши таас-суротлар билан қайтдик.

Мотор цехидаги мен меҳнат қилаётган бригадани 13 слесарь-йигувчи бор. Шулардан тўрт нафари бизнинг оиламиз аъзолари. Брига-дамизда мен билан ёна-ён укаларим Виктор, Владимир ва Пётр меҳнат қилишган. Бундан ташқари онам Ири-на Акимовна таъминот бў-лимида, рафиқам Вера эса завод бухгалтериясида иш-лашади.

Менинг бу ерда меҳнат қилаётганимга ақинда ўн йил бўлди. Дастлаб гид-ропресс цехида ишлаганман. Ҳарбий хизматни битириб келгач эса мотор цехига ў-тдим.

Коллективимизда КПСС Марказий Комитетининг ап-рель (1985 йил) Пленуми ва КПСС XXVII съезидан катта ўзгаришлар бўлди. Ин-тизм ва тартибни мустақ-камлаш, иқтисодиётимизга ташмачиликни чек қўйиш бўйича катъий чора-тадбир-лар белгиланди. Бу эса, ҳеч

сўзсиз, меҳнат унумдорлиги-нинг ўсишига, маҳсулот сиф-атининг яхшилланишига ик-тибий таъсир кўрсатди. Ҳозир заводда белгиланган ойлик план ва мажбурият-лар мунтазам ортиб билан адо этиляпти. Тайёрланаёт-ган маҳсулотнинг асосий қис-ми назоратчиларга биринчи тақдимида ва аъло сифатда топшириляпти. Ўтган саккиз ой мобайнида завод бўйича 6 миллион 827 минг сўмлик маҳсулот реализация қилин-ди. Маҳсулотнинг 90 минг сўмликка яқини планга қў-шимча тайёрланди.

Бу муваффақиятга бизнинг бригаданимиз аъзолари ҳам муносиб ҳисса қўшдилар. Саккиз ойда пландаги 6 мингта ўрнига 6 минг 95 та двигателни юқори сифатли янгилик. Ҳар куни конвейер-дан пландаги 32 та ўрнига 35 та двигател тайёрлаб чи-қилиб кетди.

Бригаданимизга тажрибали слесарь-йигувчи Вазир Мухаммадиров бошлик қила-ди. Унинг заводда меҳнат қилаётганига 20 йилдан ош-ди. Ишлаб чиқаришда брига-да барчага намуна бўляпти. У двигателнинг барча узел-ларини яхши билади, кенг прффили, универсал сле-сарь ҳисобланади. Инсон си-фатида эса оққонил, самим-ий. Унинг ҳалол меҳнатла-ри корхона маъмурияти то-монидан кўл марта рағбат-лангирляпти.

Бригаданимиздаги Алекс-ей Новиков, Шамиль Галиул-лов, Роман Галимолар ҳам ўз касб-корининг сир-асорини яхши билган, ишчан му-тахассислар ҳисобланишди. Шу ва бошқа ҳамкасблари-мизнинг фидокорона меҳна-

ти ютуқларимизнинг яхши омил бўляпти.

Ун иккинчи беш йилликда бригаданимиз учун белгиланган планда двигателлар ремонт-ни йил сайн ўстириб бориш кўзда тутилган. Масалан, бу йил 9 мингта двигател ре-монт қилсак, 1990 йилга бо-риб унинг миқдори 10 минг-тага етиши керак. Ҳўш, биз бунга қандай эришамиз? Бригаданимиз ишчи кучи ортамаган шарафига қандай қилиб маҳсулот ҳажмининг ошириш мумкин? Энг асо-сий йўл меҳнат унумдорлиги-ни ўстиришдир. Бунинг учун биринчи навбатда ишчилар-нинг касб маҳорати, кўник-маларини ошириш, техника тараққиёти йўлини изчил да-вом эттириш тақозо этилади.

Цехимизда, айниқса, тех-ника тараққиёти масаласига кейинги пайтларда катта аҳамият берилляпти. Масалан, ўтган йили биз ишлаётган конвейерда мануалларнинг жорий этилганлиги ишчилар-ни анчагина оғир қўл меҳ-натидан халос қилди. У ҳо-зири маховик, редуктор ҳам-да блок усти каби деталлар-ни олиб қўйишда жуда ас-қотляпти. Бундан ташқари йиғилган двигателларни си-наш бўйича стенд жорий қи-линди. Маховик қартери ў-ратилди. Муфта қопқонинг центровкаш механизми та-лаштилди. Бу тадбирлар, ҳеч сўзсиз, меҳнат унумдор-лигининг ўсишига, маҳсулот сифатининг яхшилланишига хизмат қилди.

Ун иккинчи беш йиллик-да цехимизда техника тарақ-қиёти йўли анда кенг ми-қёсда амалга оширила бора-ди. Ремонт учун келтирилган двигателларни қисмларга

пировард натижаларига боғлиқ қилиб қўймоқчи-миз.

Бизда шу йил бошдан тўрт қаватли маъмурий-маиший, корпус қурилиши бошланган. Лекин «Агропромремонт» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бу қурилишга маблаг бер-май, биздан уни ҳўжжали асосида қурилиш та-лаб этиляпти. Бизда эса бундай имкон йўқ.

Шунга қарамайдан корхона маъмурияти цех-лардаги ишчиларнинг маданий-маиший шараф-тини яхшилаш бўйича чора-тадбирлар белгилляпти. Жумладан, мотор цехида янги дам олиш хонаси барпо этилди. У яқин кунларда ишга тушади. Хотин-қизлар учун махсус гардеробхона қуриб, фойдаланишга топширилади.

Келгусида асосий цехларда ишчилар учун сау-на қурилиш, корхона ҳолисиде янги буфет очиниш планлаштирилди. Заводни зарур асбо-бускуналар билан таъминлаш янгда ахшиллаш бў-йича чора-тадбирлар белгилляпти. Булар ҳам-маси ишчи ва хизматчиларимизнинг яхши меҳнат қилишларига, бу вакдан самарали фойдала-нишларига хизмат қилиб, пировард натижада ишлаб чиқаришнинг юксалишига олиб келади.

Қишга тайёргарлиқни текширамыз

РЕМОНТ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛДИ?

Газетамизнинг 25 сен-тябрь сониде 1 октябрдан тоблар шаҳар районлари-нинг қишга тайёргарлиқни текширишмиш ҳақида ха-бар қилган эдик. Рейд шаҳар халқ контрол комитети, шаҳар комсомол комитети, йиллик илмий-тадқиқот ва лойиҳа институтларининг му-тахассислари, шаҳар ва рай-он Советларининг депутатла-ри, штабсиз мухбирлар бил-ан биргаликда ташкил эти-лади.

Истиф тармоқларининг, қозонхоналарнинг, уйлар-нинг, санаят, транспорт, сав-до ва маиший хизмат корх-оналарининг совуқ куйларга қандай тайёргарлик кўрган-

лиги текширилади. Рейд группаларининг аъзолари ҳа-барчи раҳбарлар ташвиши оқ-бар берган жойларда бўладилар, янгида «Қиш тайёргарлиқни текширадиган» рубрикаси остида эълон қилинган туркум ма-териалларда очиб ташланган камчиликлар қандай тўзати-лаётгани билан қизиқади-лар.

Рейддан қўланган мақсад қишга тайёргарлик бора-сизда амалга оширилган иш-лар ҳақида ҳикоя қилиш, ана шу муҳим ишда йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни очиб ташлашдан иборат.

«Тошкент оқшом» газетаси шаҳар ҳўжаллиги, савдо ва маиший хизмат бўлими,

Қонунчилиқни мустаҳкамлайлик

Шаҳар прокуратурасида ҳу-қуқни муҳофаза қилиш ва на-зорат органларининг идоралар-ро координацияси кенгаши ў-тказилди. Унда КПСС XXVII съезид қарорларни асосида қў-шиб ёзишларга, ўқиринларга, сифатсиз маҳсулот ишлаб чи-қарилишига, шартнома ва план интсаоми бузилишларига

қарши курашни кучайтириш бора-сизда вазифалар мухо-каме қилинди.

Кенгашда қонунчилиқнинг бузилишларига қарши кураш-да маъмур органларнинг ўз-аро ҳамкорлигини кучайтириш-га қаратилган конкрет тадбир-лар ишлаб чиқилди.

Замондошимиз

Эзгу ният йўлида

Асбосозлик заводининг донгдор ишчилари-дан бири — Назира Мухитдинова салкам йилгача беш йилдан бери шу ерда меҳнат қилиб келмоқда. Унинг қарийб чорак асрлик меҳнат фаолияти шу завод билан узвий бо-ғлиқ.

— Ростини айтганда бу заводда ишлаётганимга аввало қўшилганимиз себаб,— дейди Назира опа.— Ортиқчиликке районидан ша-ҳарга келиб бўлиб тушган кезларим ҳеч қаер-да ишланмас эдик. Асбосозлик заводиде иш-лаш билан адо этмоқда. Пешқадим ишчининг кимли ўғли Тоҳиржон ҳам шу ерда ишляди. Овасининг изидан боришга аҳд қилган То-ҳиржон дастлаб слесарь бўлиб ишляди. Сўн-гра завод маъмурияти йўналишмаси билан ма-шинасозлик техникумда тахсил олди. Аяни-лайта беш коммунист завод комсомолларига етакчилиқ қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Совет Итти-фоқи меҳнаткашларига Мурожаатномасидан руҳланган моҳир чарчловчи шу кунларда 1987 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

СўРАТДА: Назира Мухитдинова.

қўшиш лозим Бу — зарбдор меҳнатимиз ер юзидеги барча эллар истиги — сайёрамизда тинчликни сақлаб қолишга қўшилган ҳисса ҳам бўлади. Зеро, иш билан мақсадни муш-тарак бўлган давлатимиз, халқимизнинг муро-ди ҳам шундир.

Шундай эзгу ният билан меҳнат қилаётган илгор чарчловчи, тўрт фарзандининг онаси за-водда ҳар жидатдан ибрат кўрсатмоқда. Кун-данлик топириқларини эса 1,5—2 ҳисса орти-ғи билан адо этмоқда. Пешқадим ишчининг кимли ўғли Тоҳиржон ҳам шу ерда ишляди. Овасининг изидан боришга аҳд қилган То-ҳиржон дастлаб слесарь бўлиб ишляди. Сўн-гра завод маъмурияти йўналишмаси билан ма-шинасозлик техникумда тахсил олди. Аяни-лайта беш коммунист завод комсомолларига етакчилиқ қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Совет Итти-фоқи меҳнаткашларига Мурожаатномасидан руҳланган моҳир чарчловчи шу кунларда 1987 йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

СўРАТДА: Назира Мухитдинова.

Т. Каримов фотоси.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетида

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитети навбатдаги маж-лисиде «Кировец», «Хамза» турар жой-қурилиш коопе-ративларида Ўзбекистон ССРнинг Уй-жой кодекси ва уй-жой ку-рилиш кооперативларида Ус-тавининг граждандарни коопе-ратив аъзоллигига қабул қи-лиш тартиби ҳақидаги талаб-лар қандай бажарилаётгани, кооператив турар жой майдо-ни тақсимлаш ва молия-хўжалик фаолияти ҳақидаги масалани кўриб чиқди.

Таъкидлаб ўтилдики, «Киро-вец», «Хамза» турар жой-ку-рилиш кооперативларида Ўз-бекистон ССР Уй-жой кодекси ва турар жой-қурилиш коопе-ративларида Уставининг граж-дандарни кооператив аъзоли-гига қабул қилиш ва жорий ма-йдонини тақсимлаш тартиби ҳақидаги талабларига асосан рия қи-лимоқда.

Турар жой-қурилиш коопе-ративлари граждандарни коопе-ратив аъзоллигига қабул қилиш, шахсий ҳўжжатларини расмий-лаштириш, уйларни саклаш ва улардан фойдаланиш, уй-жой фондини капитал ва жорий ремонт қилиш бўйича ишлар-ни ўтган йилларга нисбатан бир мунча ахшилади. Ҳўж-жатлар юртилиши, ҳисобга олиш ва ҳисобот беришни асосан йўлга қўйилди.

Айни лойиҳа текшириш шу-ни кўрсатдики, қўрсатилган тур-рар жой-қурилиш кооператив-ларида Ўзбекистон ССР Уй-жой кодекси ва турар жой-қурилиш кооперативлари Ус-тавининг кооператив аъзоли-гига қабул қилиш тартиби ҳа-қидаги талабларига бўлиши қи-лди.

Киров ва Хамза районли Со-ветлар ижроия комитетлари зиммасига турар жой-қурилиш кооперативлари фаолиятини тубдан ахшиллашга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқиш, коопе-ративлар томонидан Ўзбе-кистон ССР Уй-жой кодекси ва турар жой-қурилиш коопе-ративларида Устав талаб-лари бажарилишини ҳамда улар-да молиявий-хўжалик фаоли-яти юртилишини назорат қи-лишни кучайтириш вазифаси юклянди.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитетининг турар жой кооперативлари фаолиятини координациялаш бўлими (Б. К. Норхўжаев)га умуман турар жой қурилиш кооперативлари фаолияти, бўшаган уй-жой

чекланишди. Уларнинг иш-лари планли равишда олиб бо-рилса-да, таъкидланган план-лар айнаса кооператив аъзо-ларининг умумий йиғилишлари-ни ўтказиш муддатларига рия э-тиш қабилар бажарилаелти.

Киров, Хамза район Совет-лари ижроия комитетлари ўз маж-лисларида турар жой коопе-ративлари раисларининг фао-лияти ҳақидаги ҳисоботларни э-шитиб боришмайди, коопе-ратив турар жой қурилиш, уйларни капитал ва жорий ре-монт қилиш ишларининг ре-зонин билан ҳам қизиқшади.

Ўзбекистон ССР Уй-жой ко-декси ва турар жой-қурилиш кооперативлари Уставининг коопе-ратив турар жой майдо-нини тақсимлаш, граждандар-ни навбатга олиш тартиби ҳа-қидаги талабларни бажарили-шини текширишмайди.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитети «Кировец» (И. Х. Мингасова), «Хамза» (Б. В. Клим) турар жой-ку-рилиш кооперативлари раис-ларининг раисларининг эътибор-ини Ўзбекистон ССР Уй-жой кодекси ва турар жой-қурилиш кооперативлари Уставининг граж-дандарни кооператив аъзоли-гига қабул қилиш ва жорий ма-йдонини тақсимлаш тартиби ҳақидаги талабларига асосан рия қи-лимоқда.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитетининг турар жой кооперативлари фаолиятини координациялаш бўлими (Б. К. Норхўжаев)га умуман турар жой қурилиш кооперативлари фаолияти, бўшаган уй-жой

фондидан фойдаланиш, ка-питал ва жорий ремонтнинг ўтказилиши, уйларнинг сакла-ниш устидан раҳбарлиқни ахши-лаш ва назоратни кучай-тириш, турар жой-қурилиш кооперативлари Уставининг ҳисоботлар бериш, умумий йиғилишлар ўтказиш бўйича талаблар бажарилишини назо-рат қилиш вазифаси юклянди. Турар жой қурилиш коопе-ративлари ишлари мунтазам тек-шириб туриш топширилди.

Ижроия комитет шаҳар ҳў-жалли объектларини капитал ремонт қилиш Бош бошқарма-сининг бошлиғи (Ж. Ю. Мак-судов) эътиборини коопе-ратив турар жой фондини ка-питал ремонт қилиш қоникар-си олиб борилаётганига ва 1986 йилда мавжуд маблағларнинг тўла ҳажмида ремонт ишлари бажарилиши зарурлигига қа-рвлади.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитетининг капитал ку-рилиш Бош бошқармасига кооператив турар жой қу-рилиш устидан техник назорат-ни ахшилаш вазифаси юкля-ди.

Хусусий транспорт эгалари ўртасидаги ишнинг самарадор-лигини янгда ошириш, авто-мотоҳаваскорлар кўнгилли-жамайти аъзоларини кўпайти-риш, йўл-транспорт ҳодиса-ларини камайтириш, автомото-ҳаваскорлар кўнгилли жамаи-тини шаҳар ва район Советлари-нинг хусусий транспорт қара-кати ҳавфсизлиги учун роли ва маъсулиятини ошириш, ав-томобилчилар остида ҳав-аскор ҳайдовчилар тайёрлаш сифатини яхшилаш мақсадида

—Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитети автомотоҳавас-корлар кўнгилли жамайти фао-лиятини ахшилаш юзасидан конкрет тадбирлар белгилди.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитетининг, тегишли бўлимлари ва бошқармалари-га, район Советлари ижроия комитетларига автомотоҳавас-корлар кўнгилли жамайти рай-он Советларини жойлашти-риш, шахсий автотранспорт-нинг йиллик техник қўрқла-рини уюшқоқлик билан ўтқа-зиш масалаларини ҳал этиш топширилди.

Тошкент шаҳар Совети иж-роия комитети шаҳар ҳўжал-лини янгда ривожлантиришнинг бошқа бир қатор масалалари-ни ҳам кўриб чиқди.

Шахмат

Карпов усталик билан ҳимоя усулларини топди. Натижада партия дураг билан яқунла-ди. Ҳисоб ҳақмон теги. —10:10.

Навбатдаги 21-пертия эртага ўйналади. Оқ доналарни А. Карпов сурлади.

Ҳозир «Ташсельмаш» заво-дада пахта териш машинала-рининг бир неча хил модели конвейердан тушириб олинля-пти. Булар орасида уруғли пах-тани, ингичка топаги пахтани терадиган, пахтани алоҳида, па-дборни алоҳида қилиб те-радиган машиналар бор. Шун-га қарамадан, республикамиз-нинг бу соҳада ижод қилаёт-ган олимлари ва конструктор-лари машиналарнинг янгилен-диги, самарали моделларини яратиш устида зўр бериб иш-ламоқда. Бундан асосий мақ-сад эса пахта йилгим-тери-ликке сермеҳнат, қийин ишни

тўла механизациялаштирили-шга эришиш, пахтакор меҳнати-ни оsonлаштиришдан иборат.

СССР Трактор ва қишлоқ ҳў-жалли машинасозлиги минис-трлигининг пахтачилик учун машиналар бўйича бош махсус конструкторлик бюроси мута-хассислари турли модифика-циядаги янги тўртак пахта те-риш машинаси моделини си-наш учун тайёрлашди.

Ушбу агрегатларга ҳажми катталаштирилган махсус ба-ранлар ўрнатилган. У пахта ҳо-сили сифатини анча яхшилаш имконини беради.

Бункерининг ҳажми ҳам катта-лаштирилган. Бу механизатор-ларга пахтани бўғиш учун кетадиган вақтни текаш имко-нини беради. Янги машиналар бу йилги йилгим-терим мавсуми-да республикамизнинг пахта-зорларида синоядан ўтади.

СУРАТДА: конструкторлик бюросининг янги машина мо-делларини яратишда ишти-роқ қилган инженер-кон-структорлардан Г. Нехорошев, Д. Нейматжонов ва В. Чечин.

Р. Нурмидинов фотоси. ЎзТАГ фотохроникаси.

Коммунист партия мамлакатимиз миқёсида белгиланган фан-техника тараққиёти программасининг туз мақсади меҳнат унвондорлигини кескин юксалтиришдан, инсон меҳнатини оsonлаштиришдан, оз куч ва маблағ сарфлаб, кўп, сифатли, хилма-хил маҳсулот тайёрлашга эришишдан иборатдир. Шунинг учун ҳам ҳамма жойда корхоналарнинг реконструкциялашда энг янги машина ва ускуналарни ўрнаштира, улардан самарали фойдаланишни йўлга қўйишга муҳим аҳамият берилляпти.

Бизнинг бирлашмамиз ўн биринчи беш йиллик фан-техника дастлабки маҳсулотини 1981 йилда ишлаб чиқарган. Шундан бери бизда маҳсулот ҳажмини ўстириш, буюмлар хилини кўпайтириш, сифатини яхшилашда илгари томон қатта қадам қўйилди. Масалан, бундан уч-тўрт йил муқаддам коллектив ўн миллион сўмлик атрофида маҳсулот ишлаб чиқарган эди. Бу йил эса 20 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот реализация қилишни мўлжаллаб турибмиз. Корхонадаги ҳозирги иш суъратлари янги беш йилликнинг биринчи йили учун белгиланган вазифалар ҳеч сўзсиз адо этилишдан далолат бериляпти.

Қўлга киритаётган ютуқларимизнинг сирини нимада? Бу ҳақда сўз юритилганда биринчи навбатда корхонамиз замонавий корхона эканлигини, энг янги асбоб-ускуналар машина ва автоматлар билан жиҳозланганлигини таъкидлаш керак. Бизда ҳозир қўл меҳнати салмоғи

21,6 процентни ташкил этмоқда. Бу соҳа корхоналари орасида нисбатан яхши кўрсаткичдир. Аммо биз ютуқлар билан кифояланиб қолмаймиз. 1986 йилда қўл меҳнати салмоғини 19,2 процентга, беш йиллик охирида эса 15,8 процентга тушириш ниятидамыз. Бу ўз навбатида меҳнат унвондорлигини ўстириш, кўпгина кишиларни оғир, зерикарли меҳнатдан

дан қайта қуроллантириляпти. Бу ерда аслида янги ишлаб чиқариш майдонлари юзага келтириляпти. Бундан ташқари пластмассадан маданий-маиший буюмлар ишлаб чиқарадиган янги завод қуриляпти. Реконструкция қилинаётган тажриба заводи эса энг янги буюмлар кичик туркумда ишлаб чиқарилиб, бирлашмага қарашли фирма-магазинда сотиладди.

Қўл меҳнати камаймоқда

халос этиш, ишлаб чиқариш маданиятини ўстириш имкониятини беради.

Ҳозир ҳам бизда замонавий машина ва ускуналар мавжудлиги туфайли кенг истеъмол буюмларини тайёрлашда янги технологиядан самарали фойдаланилмоқда. Масалан, буюртмаларни ротицон усулда пишириш технологиясини, офсет босма технологиясини вакуумли қопиллаш усули билан қўйиш, пенопластуретан асосида буюмлар тайёрлаш каби янги усуллари республикамизда биринчи бўлиб биз жорий этдик.

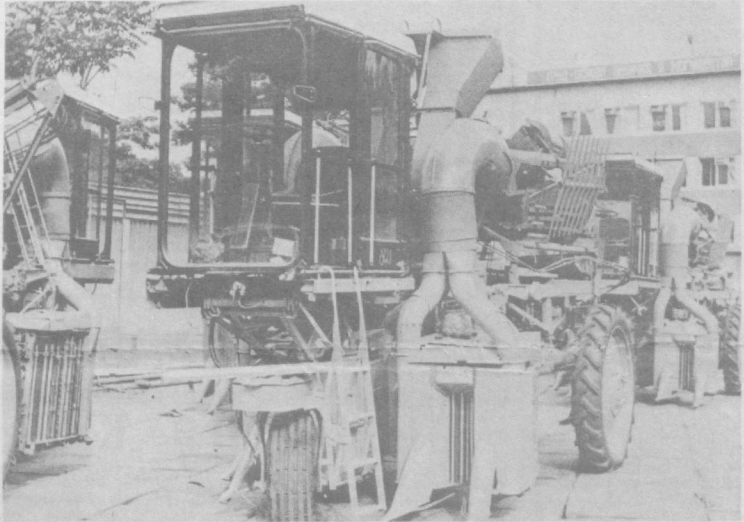
Ҳозир корхонамизда ишлаб чиқаришни ривожлантириш бўйича тадбирлар белгиланляпти. Жумладан, тажриба заводи техника жиҳат-

тивлар биз билан яхши ижодий ҳамкорлик қилиб келишляпти. Масалан, Тошкент автомобиль йўллари институти бизга ультратовуш билан буюмларни пайвандашда, Украина ССР Фанлар академиясининг рангли металл қўймалари институти рангли металлдан энг янги асбоб-ускуналар тайёрлашда, Москвадаги ипакчилик институти эса янги полнэфир газламалар яратишда яқиндан ёрдам бердилар.

Коллективимиз фан-техника тараққиёти ҳозирги даврда ишлаб чиқаришни юксалтиришнинг муҳим омилли эканлигини яхши билишляпти. Шу билан бир борадаги тажриба-техника тадбирларини амалга ошириш учун актив кураш олиб боради.

Бирлашмамиз қўшидаги илмий лаборатория ишлаб чиқаришга фан-техника ютуқларини, энг янги технологияни жорий этишнинг чинакам маркази бўлиб қолди. У ердаги ўндан ортиқ фан кандидати, қўллаб-қўлланган хизматлар пластмассадан мустаҳкам, чиройли, замонавий буюмлар ишлаб чиқаришда ҳақиқий ижодкорлик намуналарини кўрсатиляпти. Коллективимизда бугунги кунда шахридаги пешкадам санаят корхоналаридан бирига айланганда, белгиланган план ва мажбуриятларни ҳаминча муудатдан илгари, ортиги билан бажаришда бу лаборатория ижодий коллективининг муносиб ҳиссаси бор.

Э. АРУТЮНОВ, «Узбэлектрон» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари.

Серкўёш республикамиз далаларида чиндан ҳам олтин куз палласи кезмоқда. Ҳамма жойда «оқ олтин» дурдонасини териб олиш кенг қўл очмоқда. Албатта бу қатта аҳамиятга ишдан «Ташселим» заводи машинасозларининг муносиб ҳиссаси бор.

Корхона конвейердан тушириб олинмаётган тўрт қаторли пахта териш машиналари дала заҳматқашининг маънавиятини оson қилмоқда. СУРАТДА: Далапарга жуғайиш учун тайёрланган машиналарнинг навбатдаги партияси. Э. Зоҳидов фотоси.

МАШИНАЛАР ПАРКИНИ ЯНГИЛАБ

вазифалар белгилашди. «Н» (Янгилик) индекси билан буюмлар тайёрлашга алоҳида аҳамият берилди.

Фабрикада «Н» индекси билан тайёрланаётган буюмлар попоп цехидаги Ленин ордени кавалери Саодат Тоҳирова бошчилигидаги юксак сифат пotoгиде ишлаб чиқариладди. Бу поток коллективни савдо

ташкilotларни билан олдиндан тузилган шартнома асосида ишлаб, маҳсулотнинг деярли ҳаммасини аъло сифатда тайёрлашляпти.

Чеварларнинг умумли ва сифатли меҳнат қилишда корхона техника тараққиёти ма-салапарига алоҳида аҳамият берилмаётганига ҳам қўл кел-ляпти. Попоп цехининг тикув-

чилик цехида Чехословакияда, Германия Демократик Республикасида, Японияда ҳамда мамлакатимизнинг энг илгор тикувчилик машинасозлиги корхоналарида тайёрланган машиналар ўрнатилган. Улар ёрда-мида чеварлар бул пайтнинг ўзига иккин-уч операциясини ба-жариш имкониятига эга бўла-ляптилар.

Фабрика маъмурияти ишлаб

чиқаришни реконструкциялаш, техникани тараққиёт этириш йўлини энг яхши давом эттириляпти. Шунга қосиман бу йил Фабрикада бичура цехига янги ускуналар ўрнатилди, деэмолаш участкасидаги машиналар янгиланди. Попоп цехидан тайёр маҳсулотни оморбга ет-казишда ҳозир қўл кучидан фойдаланилляпти. Келгусида бу ҳам механизациялаштириладди. Бундан ташқари попоп цехида-ги машиналар паркиннинг бир қисми янгиланади. Буюмларни бўш участкаси реконструкция қилинади.

Бу тадбирлар чеварлар меҳ-натини янада энгиллаштириш, оз меҳнат ва маблағ сарфлаб кўп ва сифатли маҳсулот иш-лаб чиқариш имконини бера-ди.

М. АҚРОВА.

«Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасида улутвор беш йиллик топириқларини дом ошпириб бажараётган зарбдор ишчилар кўпчилиги таъкид қилади. Улардан бири механика цехи тоқари, мураббий Рауф Ҳамитовдир. Рауф ака корхонага келганида ёш йигит эди. Эндилик-да ҳалол меҳнати туфайли унинг кўнжиги меҳнат Қизил Байроқ ордени беэаб турибди. Ўтган йили эса мусобақа-да эришган муваффақиятлари учун ВЦСПС мукофоти лауреати нисҳони билан тақдирланди. СУРАТДА: коммунист Р. Ҳамитов.

М. Нуриддинов фотоси.

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ. Жанубий Ливандан таш-вишли хабарлар келиб турибди. Йезани ва Гарбий Бекаа маъмурий районлари оралигида Исроилнинг кў-ролли қўлчилар кўпайтирил-моқда. Қўшимча мадад қў-чилини олднинг марраларга, силжилтирмоқда. Босқинчи-ларнинг қўшунлари билан «Жанубий Ливан армияси» қўғирчоқ бўлиналари тўла жанговар шай ҳолатда ту-рибди. «Хавфсизлик зонаси» деб аталган жойда Маржаон шаҳарчаси касалхонасидаги ҳамма беморлар чиқариб ю-борилиб, у ҳарбий госпи-талга айлантирилди.

Бироқ Тель-Авивнинг ма-гдаги қарамай ва унинг «Жанубий Ливан армияси» ба-шарти «қийин аҳволга» ту-шиб қолгудек бўлса, унга ҳар томонлама ёрдам бериш ҳақидаги ваъдаларга қара-май, Исроил маъмуриятининг маънавий руҳи ҳаддан та-шқари тушиб кетган. Ливан ватанпарварларидан қаттиқ мағлубиятга учраганидан кейин кўпгина сотқинлар ўз бўлиналари сафини тарк этиш истагини билдирмоқда-лар. Аммо ёлланма аскар-ларнинг кўмондонлиги би-лан исроилликлар очикдан-очик қўччилик ва турли ваъ-далар бериш орқали «Жа-нубий Ливан армияси»ни бар-бод бўлишдан сақлаб қо-лишга иштилоқдорлар. Агрессорнинг артиллерияси

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

АҚШ

НЬЮ-ЙОРК. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Стокгольм конференцияси якуниларни юзасидан Байнотм Вирлашган Миллатлар Ташкilotида қатнашган уйғотди. БМТ Бош ассамблеяси 41-сессиясида қатнашган совет делегациясининг халқаро ҳаммаиёт қароргоҳида ўтказилган матбуот конференциясида Европада ишонч ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва куросиллаштириш чоралари юзасидан эришилган аҳдиномада СССР жаҳон сийосатида энг-ча тавақкур кўртакларини кўрайтганлиги уқтириб ўтилди. Стокгольм конференциясининг қарорини ахши сийси ярода мавжуд бўлган тақдирда хавфсизлик масалалари юзасидан гоят мураккаб шароитда ҳам бир битмига келиш муаммолари-нини кўрсатишмоқда. Матбуот конференциясида таъкидланган, КПСС Марказий Комитети Сийси бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзеининг БМТ Бош ассамблеясида келган делегациялар бошлиқлари билан суҳбат чоғида томонлар конференциянинг муваффақиятли якунланиши аҳамиятини, у халқаро сийси муҳитини соғлом-лаштириш йўлида йирик қадам бўлиб қолганлигини қайд қилдилар.

ГРЕЦИЯ

АФИНА. Греция ҳукумати Франциянинг «миллий fronti» ўнг партияси бошлиғи Ле Пеннинг ўнг кучлардан Европа пар-ламентига сайланган ўн беш нафар депутат билан учраш-вини таъкидлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу йилги, деди ҳукумат вакили Антониос Куртис, келгуси ҳафта душанба кунини мамлакат шимолидаги Салоник шаҳрида ўтказилиши керак. Греция маъмуриятини, деб давом қилди Куртис, «жаҳоят тар-тибни сақлаш мувоҳазалари» билан шундай чора қўрилар. 1984 йилда худди шундай учрашувини ўтказиш вақтида йилги-га қаршн норозилик билдирган намоийчиликларнинг жамоат тартибни сақлаш кучлари билан оммавий тўқнашувлари рўй бериб, 20 киши жароҳатланган эди.

ЯПОНИЯ

ТОКИО. Соул режими 1987 молия йилида ҳарбий хара-жатларини деярли 14 процент кўпайтиришни планлаштирмоқда. Кюодо Цуси агентлигининг хабар қилишича, ҳарбий харажат-ларини кўпайтириш Жанубий Корея ҳукумати маъмулаган давлат бюджетни лойиҳасида кўзда тутилган. Чон Ду Хван-нинг америкапараст режими ҳозирги пайтда йиллик харажат-ларининг 31 процентдан кўпроқ қисmini ҳарбий эҳтиёжларга сарфламоқда.

ГФР

БОНН. Социал-демократик партиянинг Бундестагдиги фрак-цияси Пиночет режимини халқаро миёёсида яққалаб қўйиш мақсадида самарали чоралар қўришни талаб қилди. Франция парламентига тақдим этган резолюция лойиҳасида ГФР ҳуку-матини Чилида демократияни тиклашда ёрдамлашга ча-қирди. Бонн Пиночет режимига ҳеч қандай сийси, ҳарбий ва молиявий ёрдам бермоқчи эмас. Аксинча, у ҳамма фарб мамлакатлари Пиночет режимига аша шундай мадад қўрсат-маслигини учун ҳаракат қилиш лозим. ГСДПдан сайланган де-путат Фраймүт Дубе Бундестагга сўзга чиқиб, 13 йилдан бун-Чилида ҳукумторлик қилмаётган «аҳдашати давлат терроризм», мамлакатда давом этаётган қотилликларини қоралади ва хунта жорий этган қамал ҳолати бекор қилинишини талаб этди.

«Сайр эмас, саргардонлик»

«Тошкент оқшом» газетасининг 1986 йил 21 июль сониде юқоридеги сарлаҳа остида босилган мақолада шахримизнинг 1, 2, 3, 4, 5-қўйлиқ массивларида аҳоли-нинг социал ва маданий-маиший эҳтиёжларини қонди-радиган объектларнинг жуда намлиги, борлигида ҳам аҳолига дуруст маданий-маиший хизмат кўрсатилаёт-ганини таъкид қилинган эди.

Халқ депутатлари Сергели район Совети ижроия комитет-тидан мақола юзасидан олин-ган жавобда 1, 2, 3, 4-қўйлиқ массивларининг Ленин райо-нига, «Қўйлиқ 5» Сергели районига қарашли эканлиги айтилиб, бу ердаги қурилиш Тошкент шахрининг тасдиқлан-ган бош планига мувофиқ олиб борилаётгани таъкидла-нади.

Ҳозирги вақтда лойиҳада кўзда тутилгандек бу ерда 2332 ўқувчи мўлжалланган икки қатта мактаб, 320 ўқилли боғча қурилади. Савдо майдо-ни, 70 квадрат метр бўлган озиқ-овқат магазини ва уч то-нали секцияда Улуғ Ватан уруши иштирокчилари ва қатнаш-чиларига хизмат кўрсатишмоқ-да. Бундан ташқари 150 квад-

он ошоналар трести район аҳолисига етарли даражада хизмат кўрсатмаётганини тў-рисидаги таъкидлий фикрлар жуда ўринлидир. Районни ри-вожлантириш планига мувофиқ 12 минг аҳолига мўлжалланган жамоат-савдо маркази қури-лиши кўзда тутилган. Лойиҳа-га мувофиқ бу жамоат савдо маркази кутубхона, санаят моллари магазини, химичест-кий қабул пункти, озиқ-ов-қат магазини, кафе ва сарпа-рохонани ўз ичига олади.

Сергели район ошоналар трести томонидан давлат ба-ни маблағи ҳисобига Тол на-лики соҳиллари бўйидаги яшил зонада, Ким Пен Ха ва «Қўйлиқ 5» массиви квар-таллари оралигида нуқаймоқ-лар билан савдо қиладиган болапар кафесини 1987 йил 4-кварталда фойдаланишга то-пириш кўзда тутилган.

Тўққиз қаватли ётоқхона, саргардонхона ишлаб турибди, «Зангори экрани» ательеси, пойбазфаллар, совет ремонтчи бўйича устоналар, алоқа бў-лими, дорихона, омонат касса ва тир аҳоли хизматида, Сер-

тарошхона хизмати бўйича газета мақоласида айтилган эътирозлар тўғри деб топи-ди. Коллектив умумий йилги-лиш ўтказилди, ҳамма устала-р мижозлардан преёскурантда кўзда тутилганидан ортиқча ҳақ олмасликлари тўғрисида оғохлантирилди. Устала-р иши юзасидан назоратини бўуш-тириш юрбогани учун 174-сар-тарошхона мудири Р. Лига маиший хизматчилар кенгаши-да ынговор эълон қилинди.

Районни ўн иккинчи беш йилликда иқтисодий-социал ривожлантириш планига «Қўй-лиқ 5» массивида кинотеатр қурилиши кўзда тутилганли-ги афсусланили ҳолдир. 1987 йилнинг 1-кварталида эса мас-сивда 4 қаватли турар жой биноси қурилиши якунланади, унда махсус «Қўйлиқ бурчак» бўлиб, бичиш-тиктиш, бадий ҳаваскорлик ва бошқа тўғрак-лар жойлашади. «Қўйлиқ 5» микрорайонини комплекс ра-вишда қуриш бўйича кўзда тутилган планларнинг бажари-лиши район Совети ижроия комитетининг доимий назора-ти остида бўлади.

«Келадими? Қачон келади?..»

«Тошкент оқшом» газетасининг 1986 йил 21 июль сониде юқоридеги сарлаҳа остида босилган мақолада 82-автobус маршрутн ишидаги камчиликлар таъкид қи-линган, шу маршрутдаги автobуслар сонини кўпайти-масдан Уста Ширин кўчасига чиқадиган бирорта янги маршрутн ишга тушириш зарурлиги айтилган эди.

«Глазташпассавотранс» бош-қармасидан олинган жавобда айтилишича, мақола Тошкент шаҳар Совети ижроия коми-тетн шайхар барча пассажир транспортн ишини ривожлан-тириш ва координация қилиш бошқармаси билан биргаликда мувоҳаза этилган.

Чиндан ҳам «Универсал» бекатидан то Уста Ширин кў-часига бўлган масофада пас-сажирларнинг катта иккиорда-ги оқини мавжуд. Аша шуни инобатга олиб, 82-автobус маршрутн ишини бир мунча

енгиллаштириш мақсадида ав-тobуснинг йўловчилар билан тирбанд бўлишаслиги учун 158, 162, 175, 176, 179, 186-мар-шрутларда қатновчи автobус-лар қаракати Аҳмад Домши ва Ойбек кўчалари орқали йўлга қўйилди. Бу нарса аша шу участкада 82-маршрут иш-ини енгиллаштириди ва А. Домши ва Ойбек кўчаларининг Ишчилар шаҳарчаси, «Ганга» маъмуриятини, Калинин майдони, Олой бозори билан қўйишча транспорт апокасини таъмин-лади.

Жонажон Ватан бўйлаб

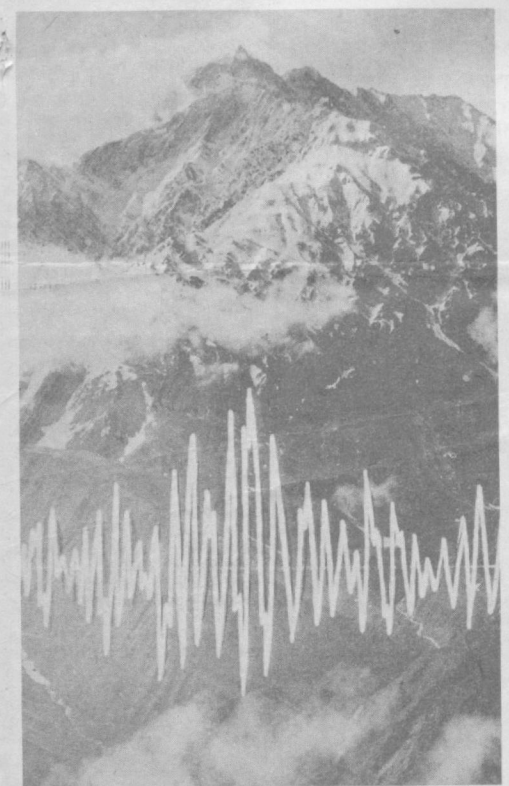
ТАСС мухбирлари хабар қиладилар

♦ ЯРОСЛАВЛЬ. Ярославдаги советиш машиналари заводи савдо ускуналари учун янги маҳсулот — куйи температура вужудга келтирилган агрегатларни тайёрлай бошлади. Бу янгилик кўплаб ишлаб чиқарилаётган моделдан унумдорлиги, вазнининг енгиллиги билан ажралиб турган. Энергияни ҳам кам истеъмол қилади. Бу юртимиздаги таъмирлаш-ремонт агрегатларининг дастлабки саноат туркуми бўлиши. Завод коллективни ишлаб чиқаришни тўхтатмаган ҳолда цехларни қайта жиҳозлаб, беш йил ичида давомда самаралироқ ва тежамлироқ янги маҳсулот ишлаб чиқаришга тўла равишда ўтишни белгилан қўяди.

Муқовачи Мария Васильевна Деева Подольск офсет фабрикасида қарийб ярим асрдан буён меҳнат қилаётди. Унинг касби мамлакатимизда тайёрланадиган энг кичик митти китобларга муқова ишлашдир. У меҳнат фаолияти даврида кўплаб бундай китобларни тайёрлаб чиқарди. Унинг қўлидаги янги буюртма бўйича 200 нусхада тайёрланган китобнинг намунаси.

Н. Маринев фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Мамлакатимизнинг қатор илмий муассасаларида ер ости бойлиқларини излаб топиш, табиат ҳодисаларининг сирини ўрганиш борасида қатор илмий кашфиётлар олиб борилаётган.

ТАСС мухбири суратга олган ана шу лавҳада ернинг қандай нафас олиши «юрка кардиограммаси» каби аққол акс эттирилган.

С. Жуков фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

♦ ЛЕНИНГРАД. Ленинграддаги М. И. Калинин номидаги политехника институти олимлари иссиқлик электростанциялари иш режимига ўзгартириш қилишди. Улар одатдагида камроқ ҳароратда ёқилгани ёқилишини янги методини ишлаб чиқдилар. Бу технология бугун генераторлари ни унификациялаш иштирокини очиб беради, бугун қозонлари тайёрлаш ва монтаж қилишни анча осонлаштиради. Янгилик мамлакат бир қанча шаҳарларидаги иссиқлик электростанцияларида жорий этилмоқда.

♦ ПЕТРОПАВЛОВСК — КАМЧАТСКИЙ. СССР Фанлар академияси вулканология институти ҳузурида ташкил этилган дала мактабида машғулотлар бошланди. Урал ва Кавказдан, Сибирь ва Урта Осиёдан Камчаткага келган геологлар ўқини бошладилар. Отилаётган вулканилар юз бераётган жараёнларни ўрганиш мутахассисларга фойдали қазилма конларини прогностлаш ва қидиришда ёрдам беради.

♦ ТАЛАС. Қирғизистоннинг Киров районидagi «Россия» колхозда чорваларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш комплекси барпо этилди. Ҳамама фермаларда ошхона ташкил этилди. Маиший хизмат зоналари жиҳозланди, киноконцерт заллари ишлатмоқда. Чорваларнинг оилалари ҳам унутилмади: махсус диспетчерлик постини уйга ёқили, озиқ-овқат маҳсулотлари келтирилишини, маиший хизмат қўбинати буюртмаларни бажаришини мувофиқлаштириб туради. Ҳамама сарф-харажатлар чорвалардан олиналган фойда ҳисобига бўлмоқда. Экономистларнинг ҳисоблаб чиқишларига, комплекс барпо этишга сарфланган харажат бир йилда қопланади.

♦ ОРЖОНИКИДЗЕ. Бу ерда очилган автоном республика соғлиқни сақлаш тарихи музейи аҳолига медицина хизмати кўрсатишда шимоллий Осиёга АССР ютуқларини пропаганда қилиш мақсади бўлиб қолади. Музейдаги жуда кўп экспонатлар орасида тоғли ўлкада соғлиқни сақлашни ривожлантириш ҳақидаги дастлабки декретлар, нодир фотосуратлар, китоблар, илмий асарлар, медицина асбоблари бор. Ҳозир шимоллий Сетияда деярли 9 минг медицина ходими аҳоли соғлиқни сақлашга хизмат қилимоқда.

Кузнинг иккинчи оyi

Куз фаслининг иккинчи оyi — октябрь энг пишқиқлик пайти. Боғ-роғларда анвойи мевалар «ғарқ» пишди. Боғбонлар, сабзавоткорлар, азамат деҳқонларимизнинг шу кунларда қўллари қўлга тегмай, кузнинг мўл-кўл ҳосилини йиғиштириб олмақдалар. Шаҳарлик ҳаваскор боғбонлар ва сабзавоткорлар ҳам боғ-томорқаларда куз юмушларини завқ-шавқ билан олиб боришмоқда. Диримиз пахтазорларида мўл-кўл «оқ олтин» хирмони учун кураш соат сайин қизғин тус олаётган. Егин-сочинли кунлар

бошлангунга қадар боғ ва далада кузнинг ишларини тез ва соз бажариб қўйиш керак, зеро кузнинг кўшми ҳар бир кунини, соати ғанимат деб билинади.

Кузнинг осмонига қўлда ишониб бўлмайди, ҳозир кўн-ёш чарақлаб турса, кечга бориб осмонни парк бўлутлар қоплайди-да, бирдан шивалаб ёмғир ёғиб қолади. Ҳаво дам қизиб, дам салқин тушади, этни жунжиктирадиган изгирини ҳам эсиб ўтади. Сентябрь ойининг 21 числасидан бошланган мезон октябрь ойининг 21 числасигача да-

♦ Шаҳримизнинг кўм-кўк либоси

♦ Хиёбонлар чиройли бўлсин

♦ Ернинг яхши озукаси

♦ Кун қисқариб, тун узайганда

♦ Ажойиботлар оламида

вом этади. Шу кундан бошлаб мезон ўрнини ақраб ағаллайди, оқар сувлар зумрад рангга киради.

Октябрь ойининг яна бир хосияти, кунлар қисқариб, тунлар узаяди. 24 сентябрдан бошланган кун қисқариши давом этади ва шу ойнинг охирида кундуз тунга 2 соат 15 минут вақтининг «ҳадди» этади.

Мезон кезаётган шу кунларда ҳаво ўз мўътадиллиги, салқинлиги, кўшнинг ёқимли ҳарорати яхши кайфият, меҳнатга файрат-шижоат бағишлайди.

Буни ҳамма билиши керак

Дарахтлар хазон бўлмасин

Яшиллик оламнинг бебаҳо хосиятларини ҳамма билади. Ўсимликлар — ҳаётимизнинг манбаи, ризқ-рўзимиз, тоза ҳаво яратиш берувчи саҳий табиат инъомидир. Афсуски, баъзи кишилар борки, ўсимлик оламнинг хосиятларини тушунамагандек, ялпаб турган дарахтларни қирқишади, уларнинг тагида хазонларни ёқишади. Ҳатто уларнинг парваришига эътибор ҳам беришмайди.

Ер қуралида атмосфера-нинг мавжудлиги яшил ўсимликларнинг ҳаёти билан узвий алоқадор эканини ҳамма ҳам билади-ку. Тириклик нислоросисиз мумкин эмаслигини, яшил дарахтлар ҳавони тоза-либ тураришини ким билмайди-тейсиз?

Маълумки, Тошкентимизда кузда ва кўкларда дарахт экинчи кампанияси ўтказилади. Бунга қанчадан-қанча маблаг сарф бўлади, қанчадан-қанча илмий кучи сарфланади, аммо минг афсуски бу зарур юмуш қўл учиди, наридан-бери қилинади. Ўтказилган дарахтлар тутдими, тутмадими, бу билан ҳеч кимнинг иши йўқ.

Метронинг Ҳамза станцияси билан «СССР 50 йиллиги» станциясигача бўлган масофада дарахтларнинг синган ва қўйганларидан бир қанчасини кўриб таъзимиз хира бўлди. «Олимпия» стадионининг ёнидаги бўш жойларга чинор дарахтининг кўчаларидан анчагина ўтказилган эди. Уларнинг деярли ҳаммаси туттанди. Қўриб, яхшигина дарахтзор бўлади, деб ҳурсанд бўлган эдик. Стадион қорувуллари уларнинг орасига мол олиб

қилиб боқиб, уларнинг ярмидан кўпини қўриштиди. Улуғ Ватан уруши инвалидлари госпитали билан Чимбой массиви ўртасида каттагина майдон бор. Унга бундан қарийб ўн йил муқаддам юз тупдан кўпроқ арча ва бошқа ҳар хил манзарали дарахт кўчатлари ўтказилган эди. Шулардан ҳозир атиги етти туп арча, йигирма тупча манзарали дарахтларгина қўриб турибди. Майдоннинг ўрни жар бўлган эди. У ер ахлат билан тўлдирилган, бироқ атрофда эрта кўклардан бошлаб ҳар хил ўт-ўланлар барқ уриб ўсади. Бу ғанимат бойликдан теварак-атроф маҳаллалардаги молли бор хонадонлар фойдаланишади. Улар бу ерга молларини олиб келиб боқишади. Моллар ўт-ўланларни еб, дарахтларни ғажиб, арчани пайҳон қилади. Собир Раҳимов район ободонлаштириш бошқармаси ҳар йили бу ерга кузда, баҳорда кўчат экишдан эринмайди. Шунга қарамай, майдоннинг ярмидан кўпи ҳали ҳам бўш ётибди.

Ҳозир айни куз. Дов-дарахтларга шакл-шамойил бериб, қўнламоқлаштириш ойлиги қизган ўтади. Бунда яна яхши кўрсаткичлар бўлади, план ҳам бажарилади. Аммо дарахтларнинг яхши ўсиб-ривожланишига аҳамият берилмайди, натижада юқоридагидек қўнгилсиз ҳолатлар: дарахтлар қўриб қолиши, ёниб кетиши, топталиши юз бераверади. Бунга мутахассис ташкилотлар нима дейишаркин?

Ҳабиб ПУЛАТОВ,
ёзувчи.

Бу — қизик

Осмондан туз тушади

Мутахассис олимларнинг ҳисоблашларига, Ватанимиз территориясига осмондан бир йил давомида анча-юнча туз тушар экан. Маълум бўлишича, ёмғир, қор ва шибан билан ҳар бир квадрат метр жойга йил давомида ўртача 12 тонна туз ёғилади. Кавказда бу анча юқори бўлиб, ҳар квадрат метрга 25 тонна туз эритмалари туғри келар экан.

Қўлбола тошлар боғи

Табиатини ихлос билан кузатишдан ундан завқланиш, ҳордиқ чиқарасиз, кўп нарсалар ўрганаёсиз. Табиат яратган мўъжизаларини айтмайсизми! Латвиянинг Прелекуле шаҳрида яшовчи Янис Брумак ҳақиқий табиат шайдо-ларидан бири. У ўз уйи олдида «Тошлар боғини» яратди. Тошларни Янис ғорлардан, тепаликлардан, дарё бўйларидан олиб келган.

Агар тошларга диққат билан қарасангиз бири май-мунга, бири тулки ёки кит-рига, яна бири айиқча, бир қисми эса қўшларни эсла-тади.

Ҳозирги кунда табиат яратган бундай фигуралли тошлардан уч мингтадан Яниснинг боғини беаба ту-рибди. Агар йўлингиз ту-шиб, Латвияга бориб қолсан-гиз, албатта унинг «Тош боғи»га ҳам кириб ўтишни унутманг.

И. УСМОНОВ.

Шаҳримиз боғларида

Максим Горький номидаги боғларда дам олиш боғи таби-ят байрами кунинда ниҳоятда гажум бўлди. Боққа кириш билан сайроқи ва манзарали кушлар навоиси дилни ҳушуд этиб юборади. Табиатнинг бу жон-ли кўргазмасига Ватанимизда-

ги ва чет мамлакатлардан келтирилган 106 турдан ор-тиқ кушлар қўйилди. Кушларнинг энг кичиги ко-либ эканлигини биланми. Қарангки, ундан ҳам кичкина куш бор экан. Уларнинг пат-лари жуда чиройли, ўзлари

ҳаракатчан, тумшуклари турли рангда. Боғда намоиш этилган куш-ларнинг аксарияти Австрали-я, Япония ва Африка китъалари-дан олиб келинган. Бу ажойиб кўргазмани Тошкент шаҳар табиатини муҳофаза қилиш жа-мияти ташкил этди. Жамиятининг 40 дан ортиқ аъзоси бор. Жа-миёт аъзоси — «Ташвешмаш» заводига 30 йилдан бери меҳ-нат қилиб келётган шофёр, меҳнат ветерани Пётр Васильевич Петровдир. У 20 йилдан бери кушлар-ни меҳор билан боқибди. Унинг коллекциясида 18 тур-дан кўпроқ куш бор. Шулардан 4 та си ноёб ҳисобланади. Бу куш-ларни у Чехославанияга икки

Яшиллик зийнати

«Олтин япроқ»нинг хосияти

Маълумки, барглр ўсим-ликларнинг кўртакларидан ўсиб чиқиб, вегетатив жара-ёнлар ана шу барглрда не-чади. Табиатнинг чеварлиги-га қарангки, фотосинтез маҳ-сулотлари барг томирлари орқали ўсимлик баданига, ундан ўсимлик пояси ва ил-дизига таралади, натижада унинг яхши ривожланиб ўси-шига ёрдам беради. Ҳар бир ўсимлик япроқлари орқали

нур эмади, нафас олади. Шунингдек, барглр дарахт-лар меваси ва поллиэ экинла-ри ширали бўлиб етишши-да жуда катта аҳамиятга эга бўлади. Япроқларнинг энг яхши хосиятларидан бири, йил давомида яхши «пишиб» етилади ва озуқа моддалари бўлади. Барг-япроқлар чи-риб тупроқни бойлатади. Шундай экан, боғ-томорқа-

ларда, гудзор-боғчаларда йилгилан хазонларни ахлат-га ташлаб ёки ёниб юбо-риш яхши эмас. Буларни чопилган ерларга, экинлар-га, дарахтлар тагига ва гул-зорларга солиб ишлов бе-рилса, келгуси йил ҳосили учун фойдали озуқа бўлади. Шуларни назарда тутиб барг-япроқларни ёқманг ва ахлатга ташланманг.

«Ур-ре, қармоғимга сазан илинибди»

Ўтмишдан садо

«Ер олмаси»нинг саргузашти

Тўққиз минг йил аввал Чили ва Перуда жуда кенг тарқал-ган картошкани жанубий аме-рикалиқлар «Ер олмаси» деб аташган.

Картошка Европада XVI ас-рда испан конкистадорлари ша-рофати билан келиб қолган. Иккинчи олимларига эга бўлиш ниятида югуриб юрган бу корчоллар, ҳақиқий бой-лик ўз оёқлари остида ўсаёт-ганини ҳаётига ҳам келти-ришмаган. Европалықлар де-турхонга бўлган йўлни жуда машаққат билан «босиб ўтди». Устозом европалықлар картош-кани даставаб «Шайтон олмаси» деб номлаганлар ва унга ўпка касаллиги, рахитга ўхшаган на-саллиқларни тарқатуви восита-де қараганлар. Бу фикрини улар мантқан жуда осон ту-шутиргенлар — иккинчида картошқа ҳақида ҳеч нарсга дейил-магани, демек уни еб бўлмай-ди, у инсонлар учун заҳар экан.

Французлар ҳатто, картошқа ўзи ўсадиган ерлерни ҳам яроқсиз ҳолатга келтирибди, унга онмавий қиргин эълон қилганлар. Аммо шунчалик кучли «таъқиб»ларга қарамай картошка Ер шарини бўйлаб «думалаб» тарқалаверади.

Рим папасига Испанияда со-ғат сифатида келтирилган картошқа Италия ерларига «қадам қўйди» ва ўзининг бугунги номига эга бўлди. Италиялик-ларнинг савими таъми — триофель қўзқоринлари (уни тартуфолли дейишган) шаклан картошқага ўхшаган. Шу сабаб-ли улар бу ажойиб ер ости ўсимлигини тартуфолли деб номлаганлар. Бир қанча вақт-дан кейин тартуфолли карто-фель деб юритилди.

Россияга картошка биринчи марта Петр Iнинг граф Шере-метевга юборган совғаси си-фатида келтирилган. Биринчи марта чет эл сафарига борган Петр I ўз дўстига бир қоп картошка юборади. Аммо бу совға картошка тарихида ҳеч қандай из қолдирмади. Фақат XVIII асрнинг 30—40-йилларида «Ер олмаси» Россияда «яшаш-га рухсат олади».

Екатерина 2 замонида ҳоки-мат картошкани кенг тарқ-атиш борасида анча ишларни амалга оширди. 1765 йилда Давлат медицина коллежия-сининг ташаббуси билан сенат «Бир хил жойларда «тарту-фель» ёки «кертуфель» деб номланадиган ер олма-ларини истеъмол қилиш ва ўстириш ҳақида фермон берди.

Бугунги кунда картошка ҳақиқ равишда иккинчи нони миз ҳисобланади. У жашоннинг 167 мамлакатидан 130 тасида асосий кишлоқ ҳўжалик экин-ларидан бири ҳисобланади. Бу ажойиб ўсимлик ҳамма ер-да, денгиз сатҳидан паст бўл-ган Голландияда ҳам, денгиз сатҳидан бир неча километр баландликдаги Хималой тоғ-ларида ҳам ўсаверади.

Бизнинг Ватанимизда, шу жумладан Ўзбекистонда турли на-м картошқалар экинлиб, уларнинг янги навлари яратил-моқда. Ойна-Ватанимиз картошқа етказиш бўйича дунёда биринчи ўринда туради.

Меҳри НАВРЎЗОВА

химик оли.

Ноёб паррандалар

пат паррандаларини қўпай-тиришдан иборат. Ўрмонга қўйиб юборилган уч ойлик қирғовуллар янги муҳитга тезда мослашмоқда л а р. Иқиндагиша Карпатда қирғо-вул йўқолиб кетиш хавфи бор эди. Энди бундай муаммо йўқ. Ўн йил ичидида қирғовуллар 30 мингтадан кўп қирғовул етиштирилди ва улар Карпатдаги ҳамма областлар, РСФСР, Ставро-поль ва Краснодар ўлава-

рининг овчилик ҳўжалиқла-рига хусн бўлиб тушди.

ТИЛЛА ПАТЛИ БУРГУТ

Англияда бир ҳуфт тилла патли бургут сақланиб қол-ган. Тухум қўйиш ва жўжа-ларни парваришдаш даври туну кун қўриқланади. Бур-гут инн жуда махфий сақ-ланмоқда.

А. ОБИДУЖАЕВ

тайёрлаган.

«ҚАНОТЛИ ДЎСТЛАР» КЎРГАЗМАСИ

Бир ёзувчи шундай ҳи-қоя қилади. Икки капитан қаҳвахонада учрашиб, Ер шарини бўйлаб саёҳат қилиб, яна шу жойда учрашганга ваъдалаштиришди. Кейин би-ри — Шарққа, иккинчиси — Ғарбга қараб йўл олди. Улар Ер шарини тўлиқ айланиб чиқишгач, шу қаҳвахонага баб-баравар етиб келишди. Стол атрофида эса капитан-лар баҳси бошланиб кетди.

Ғарбга йўл олган капитан: — Эртага йқшаба, роса дам оламан! — деб қолди. Шарққа қараб йўл олган капитан эса унинг устидан кулиб: — Оғайни, йқшаба кеча ўтиб кетдику, бугун — ду-шанба! — деди.

Қаҳвахона эгаси эса улар-нинг гапни бўлиб: — Жаноблар, тортишманг-лар Йқшаба. — бутун, — деди. Қизик ким ҳақ? Биринчи капитанки, иккинчиси

ёки қаҳвахона эгасини? Ҳар икки жумбоқнинг жа-воби олдий бўлади. Шарққа қараб йўл олган капитан Фогт билан Пасиарту ҳар сафар қўш қиқилишни эрта-роқ кутиб олишган. Яъни, улар учун ҳар бир сутка 24 соатдан камроқ давом этган. Улар Ер шарини айланиб чиқини давомида Қўш чи-қишини бир марта кўп куза-тишган.

Капитанлар жумбоғида эса Ерни Шарққа қараб ай-ланиб чиққан киши, Ернинг

айланиш йўналишида ҳара-кат қилгани учун, қўзғалмас кузатувчиға нисбатан қўш қиқилишни бир марта ортиқ-ча кузатади. Ғарбга қараб йўл олган саёҳатчи эса, Ер-нинг айланишига қарама-қар-ши йўналишда ҳаракат қил-гани учун қўзғалмас куза-тувчиға нисбатан бу ҳодиса-ни бир марта кам кузатади. Қисқиси, бу баҳсда қовоқ-хона эгаси ҳақ!

Қўзғалмада «қанотли» дўст-ларини савтан мактаб ўқувчи-лари ҳам қатнашишди. С. Раҳи-мов районидagi 35-мактаб ин-тернат ва Ханза районидagi 30-мактаб ўқувчилари ўзлари парварши қилаётган кушлар-ни намоиш қилишди. Бизга олам-олам завқ-шавқ бераётган она табиат инъоми бўлган «қанотли» дўстлариникини ҳар доим асраб-авайлаймиз.

Х. МИРЗАКАРИМОВ.

СУРАТДА: табиат кўргазма-сидан лавҳалар.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Жюль Вернининг қаҳрамон-ларидан бири мистер Филе-ас Фогг ёнингиздами? У клуб аъзоларига Ер шарини саксон кун ичидида айланиб чиқаман, деб гаров ўйнай-ди. Сўнгга ёрдамчиси Па-сиарту билан биргаликда шарққа қараб йўл олади. Қўплаб ажойиб ва ғаройиб саргузаштларни бошидан ке-чириб, сафарини якунлайди. Бироқ, улар қадрдон шаҳар-ларига қайтиб келишганида

белгиланган муддат — сак-сон кундан ташқари яна бир неча соат ҳам ўтиб кетганди.

Шунда Филеас Фогг ўзи-ни ютқизган ҳис қилиб, из-тироб чекади. Аммо Пасиарту кўчага чиқиб «бугун», «кечаги кун» эканлигини би-либ келади... Мистер Фогг белгиланган муддатининг сўнгги дақиқасида клубда ҳозир бўлиб, гаровини ютиб чиқади. Хўш, Пасиарту ор-тиқча кунни қадрдан «топиб» келади?

Бир ёзувчи шундай ҳи-қоя қилади. Икки капитан қаҳвахонада учрашиб, Ер шарини бўйлаб саёҳат қилиб, яна шу жойда учрашганга ваъдалаштиришди. Кейин би-ри — Шарққа, иккинчиси — Ғарбга қараб йўл олди. Улар Ер шарини тўлиқ айланиб чиқишгач, шу қаҳвахонага баб-баравар етиб келишди. Стол атрофида эса капитан-лар баҳси бошланиб кетди.

Ғарбга йўл олган капитан: — Эртага йқшаба, роса дам оламан! — деб қолди. Шарққа қараб йўл олган капитан эса унинг устидан кулиб: — Оғайни, йқшаба кеча ўтиб кетдику, бугун — ду-шанба! — деди.

Қаҳвахона эгаси эса улар-нинг гапни бўлиб: — Жаноблар, тортишманг-лар Йқшаба. — бутун, — деди. Қизик ким ҳақ? Биринчи капитанки, иккинчиси

ёки қаҳвахона эгасини? Ҳар икки жумбоқнинг жа-воби олдий бўлади. Шарққа қараб йўл олган капитан Фогт билан Пасиарту ҳар сафар қўш қиқилишни эрта-роқ кутиб олишган. Яъни, улар учун ҳар бир сутка 24 соатдан камроқ давом этган. Улар Ер шарини айланиб чиқини давомида Қўш чи-қишини бир марта кўп куза-тишган.

Капитанлар жумбоғида эса Ерни Шарққа қараб ай-ланиб чиққан киши, Ернинг

айланиш йўналишида ҳара-кат қилгани учун, қўзғалмас кузатувчиға нисбатан қўш қиқилишни бир марта ортиқ-ча кузатади. Ғарбга қараб йўл олган саёҳатчи эса, Ер-нинг айланишига қарама-қар-ши йўналишда ҳаракат қил-гани учун қўзғалмас куза-тувчиға нисбатан бу ҳодиса-ни бир марта кам кузатади. Қисқиси, бу баҳсда қовоқ-хона эгаси ҳақ!

Ўқитувчи Қумри

ҒУЛОМОВА тайёрлаган.

